

достижения собственных интересов при взаимном волеизъявлении сторон.

Ключевые слова: договор, волеизъявление сторон, внутренняя свобода, свобода договора.

Stavnycha I.M Compliance with the internal will and the will of the participants at the conclusion of the contract

In this article the problem of correlation and correspondence will and the will of parties to the treaty. Special attention is devoted to the contract as a universal means of promoting their own interests in the mutual will of the parties.

Keywords: agreement, the parties will, inner freedom, freedom of contract.

Стефанів Н.С.

ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ З ТОЧКИ ЗОРУ СУДДІВ УКРАЇНИ

УДК 343.626

Постановка проблеми. У сучасному світі розлучення дитини з одним із батьків або іншими родичами може відбутися не просто в наслідок переїзду в інше місто, регіон, а взагалі – в іншу країну. Однак, незважаючи на це дитина має право спілкуватися з батьками, іншими особами, з якими існують сімейні зв'язки або навіть психологічні та духовні, якщо відповідне законодавство передбачає такі можливості. Збільшується кількість випадків, коли існує загроза, що у випадку транскордонного контакту (коли матиме місце виїзд дитини за кордон) дитина не повернеться до місця постійного проживання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти застосування Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей розглядалися Н.І. Карпачовою, В.М. Колісниченком, О.В. Лавриновичем та іншими.

Виклад основного матеріалу. Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей [1] (далі - Конвенція) підписана державами-учасницями 25 жовтня 1980 року. Україна приєдналася до цієї Конвенції 11 січня 2006 року, а чинності Конвенція набула 1 вересня 2006 року.

Слід зазначити, що для України Стороною Конвенції вважається тільки та держава, яка визнала приєднання України до Конвенції або приєднання якої до Конвенції визнано Україною.

Конвенція створює процедуру для забезпечення повернення дітей, яких незаконно вивозять або утримують до країни постійного місця проживання і є найпоширенішим міжнародним інструментом у цій сфері, адже число країн-учасниць неухильно зростає.

Назва Конвенції може ввести декого в оману, насправді вона має справу тільки з юрисдикцією в ході транскордонних спорів, Конвенція в основному

зберігає юрисдикцію у спорах опіки над дітьми, забезпечуючи негайне повернення, якщо один з батьків незаконно вилучає дитину у віці до 16 років з країни її постійного проживання.

Ефективний механізм, визначений Конвенцією, дозволяє вирішувати випадки цивільно-правових "викрадень" міжнародно-правовими засобами і забезпечувати повернення дітей, яких протиправно вивозять і утримують.

Не дивлячись на те, що Конвенція про цивільно-правові аспекти викрадення дітей застосовується на території України зовсім недавно, на сьогоднішній день вже є ряд судових рішень місцевих, апеляційних судів, Верховного Суду України щодо розгляду звернення громадян іноземних держав, інтереси яких представляють територіальні органи Міністерства юстиції України, із заявами до України про повернення дітей до місця їх постійного проживання. Збільшення числа надходження таких заяв дає підстави, виходячи, у тому числі з історичного та побутового аспекту, прогнозувати, що Конвенція з часом набуде більш широкого застосування в судовій практиці загальних судів України.

З метою забезпечення виконання положень цієї Конвенції, постановою Кабінету Міністрів України №952 від 10 липня 2006 р. затверджений Порядок виконання на території України Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей [2] (далі - Порядок КМУ).

Конвенція застосовується до будь-якої дитини, яка постійно проживала в Договірній державі безпосередньо перед вчиненням акта порушення прав піклування або доступу. Застосування Конвенції припиняється, коли дитина досягає віку 16 років.

Отже, в будь-якому випадку має місце вилучення дитини з сім'ї та соціального середовища, в якому вона розвивалася як людина. Крім того, особа, яка забирає дитину за кордон, є членом сім'ї дитини: в більшості випадків батьком або матір'ю і, як правило, сподівається отримати відповідне рішення компетентних органів щодо опіки над дитиною, тобто «узаконити» переміщення дитини.

Таким чином, Конвенція встановлює своїм завданням відновлення status quo шляхом негайного повернення дітей, які були неправомірно вивезені, оскільки вирішувати будь-які суперечки стосовно місця проживання і опіки над дитиною мають юрисдикцію лише органи за місцем постійного проживання дитини.

Розглядаючи цивільні справи на підставі Конвенції, суди крім положень даної Конвенції, враховують та застосовують, в основному, положення Конституції України; Конвенції про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей від 19.10.1996р., ратифікованої Законом України від 14.09.2006 і обов'язкової для України з 01.02.2008; Європейської Конвенції про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми, від 25.05.1980р. і обов'язкової для України з

01.11.2008р. згідно з Законом України № 135-У від 06.03.2008р.; Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15.11.1965р.; Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, вчиненої у Римі від 04.11.1950р. ратифікованої 17.07.1997р.; Конвенції про права дитини ООН від 20.11.1989р., ратифікованої постановою 27.02.1991р.; Декларації прав дитини від ООН від 20.11.1959р.; Сімейного кодексу України; Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005р.; Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001р.

Заяви відповідно до Конвенції направляються до Центральних органів, призначених державами-учасницями для виконання функцій, визначених Конвенцією. В Україні ці функції виконує Міністерство юстиції через свої територіальні управління юстиції.

Підсудність. Відповідно до Закону України від 21.05.2009р. № 1397, стаття 110 ЦПК України доповнена пунктом 13, яким передбачено, що позови Міністерства Юстиції України на підставі міжнародних договорів, згода яких надана Верховною Радою України, в інтересах і за довіреністю позивача, який не має в Україні місця проживання, можуть також пред'являтися за місцем знаходження Міністерства або його територіальних органів.

Тому доречно зауважити, що у всякому випадку, суд не може повернути подану позовну заяву за місцем Міністерства юстиції чи його територіального органу з підстав невідсудності, оскільки ст. 11 Конвенції покладає на судові органи обов'язок вжити заходи до невідкладного початку процедур для повернення дітей, що має тлумачитись як невідкладне відкриття провадження у справі, проведення переднього судового засідання з визначенням предмету доказування та обсягу доказів, що мають бути зібрані, видання судових доручень, лише після чого вирішити питання про передання справи для розгляду до належного суду з дотриманням правил підсудності у встановленому ст. 116 ЦПК України порядку.

І ось тут вже виникає проблема з тим, що відповідачам, які проживають у віддалених населених пунктах від обласного центру, де подаються позовні заяви, незручно добиратися і приймати участь у розгляді справ. Тому виникають проблемні питання щодо підсудності справ лише за місцем знаходження територіального органу Міністерства юстиції (хоча концентрація розгляду даної категорії справ в одному суді дає можливість суддям краще бути обізнаним із законодавством, судовою практикою, підготовкою та розглядом справ), і, порушенням принципу розгляду справ за місцем знаходження дитини.

Таким чином вже на стадії відкриття справ за підсудністю затримується час розгляду справи по суті, оскільки недобросовісний відповідач намагатиметься затягнути судовий розгляд, в тому числі, шляхом клопотання про передачу справи на розгляд до іншого суду (зміну підсудності) та оскарженням ухвали в апеляційному порядку.

Відкриття провадження та забезпечення позову. Відповідно до положень

ст.11 Конвенції судові органи повинні протягом шести тижнів прийняти рішення по заявленому позову.

Тлумачення початку перебігу цього строку необхідно узгоджувати з вимогами цивільного процесуального законодавства щодо строку розгляду справ. Тому такий строк, на нашу думку, встановлений для кожної інстанції – Центрального органу, судового розгляду в суді першої інстанції, та апеляційного розгляду справ.

Суд отримавши позовну заяву може її не прийняти і повернути на підставі п.п. 4 п. 3 ст. 121 ЦПК, у зв'язку з тим, що справа не підсудна цьому суду, лише за умови коли: 1) дитина не проживає на підсудній території (ч. 3 ст.12 Конвенції 1980р.); 2) дитині виповнилось 16 років (ст.4 Конвенції 1980р.); 3) відсутня угода щодо застосування Конвенції між Україною та Державою заявника (ст. 35 Конвенції).

Позовна заява з якою до суду звертається Міністерства юстиції України чи заявник безпосередньо, повинна відповідати за змістом та формою вимогам ст.119 ЦПК України. Проте є проблеми і стосовно змісту, обґрунтування, надання доказів та самих позовних вимог, що викладені в позовній заяві

Виходячи із цілей Конвенції, визначених в статті першій, позивачем в позовній заяві повинно бути чітко зазначено його позовні вимоги: 1) про негайне повернення дитини; 2) чи про забезпечення права на опіку або доступ до дитини.

Крім цього в позовній заяві має бути зазначено правові підстави позову, його обґрунтування, зазначено докази, які підтверджують позовні вимоги. Вказані позовні вимоги будуть предметом розгляду справи, тому вони мають суттєве значення для правильного і швидкого розгляду справи.

На жаль, не завжди вказане чітко зазначається в позовній заяві, що не сприяє вирішенню спору, а тільки загострює конфлікт інтересів сторін, а суд, розглядаючи справу, відповідно до вимог національного процесуального законодавства, не може вийти за межі позовних вимог. В таких випадках суд змушений залишати позовну заяву без руху для усунення недоліків позовної заяви, що приводить до затримування відкриття провадження у справ і не сприяє вирішенню конфлікту.

Суд не може відмовити у прийнятті позовної заяви з підстав ненадання доказів чи у зв'язку з тим, що сплинуло більше одного року з дати незаконного переміщення чи утримання дитини. Суд повинен розглянути позов і ухвалити своє рішення про негайне повернення або про відмову у видачі розпорядження про повернення дитини, відповідно до ст.12, ст. 13 Конвенції .

Позивачі можуть подавати до суду клопотання щодо вжиття заходів забезпечення позову виходячи із положень п. б ч.2 ст.7, ст.12 Конвенції і суд на підставі ст.152 ЦПК України, повинен розглянути це питання та вжити відповідні заходи. Зокрема, такими заходами забезпечення може бути: заборона дитині у будь-чому супроводі перетинати кордон України; заборона відповідачу разом з дитиною змінювати місце проживання до вирішення

спору; надання заявнику тимчасового доступу для спілкування з дитиною.

На даний час справи вказаної категорії суди розглядають в позовному провадженні, за загальними правилами ЦПК України, оскільки питання виду, порядку та особливостей провадження ще не визначені.

Тому, виходячи із загальних положень позовного провадження у справах можна визначити наступні особливості.

Учасники судового розгляду є сторони (позивач і відповідач), треті особи, представники сторін та третіх осіб:

- позивачем за конвенцією виступає особа, яка звернулась із заявою про викрадення дитини;

- представник позивача - інтереси позивача представляє Міністерство юстиції України, що діє від імені заявника за його довіреністю чи дорученням через свої територіальні управління;

- відповідач - особа, яка підозрюється в переміщенні або утримуванні дитини;

- треті особи - орган опіки та піклування, за місцем розгляду справи - ст. 19 СК України; служба у справах дітей, за місцем проживання відповідача, відповідно до пунктів 13 та 14 Порядку КМУ Служба у справах дітей одержує висновки про умови проживання дитини, вживає заходів для добровільного повернення, забезпечення дитині допомоги та інше).

Крім цього учасниками судового розгляду можуть бути дитина, яку суд може допитати з метою встановлення фактичних обставин справи та з'ясування її думки; спеціаліст, це може бути дитячий психолог, педагог; свідки.

Витребування доказів та їх дослідження. Судовий розгляд проводиться в межах заявлених вимог та на підставі матеріалів, зібраних та поданих територіальними управліннями юстиції.

Проблемним питанням залишається збирання доказів за кордоном. Стаття 23 Конвенції містить положення про відсутність необхідності в легалізації. Ця теза має розумітися таким чином, що це пов'язано з виконанням Конвенції, яке покладено за ст. 6 Конвенції на визначений Центральний орган – Міністерство юстиції. Відповідно, йдеться про відсутність потреби у легалізації у відносинах між центральними органами, на яких покладене виконання Конвенції.

У тому ж випадку, коли в ході судового розгляду виникає потреба у сприянні стороні процесу в отриманні доказів із-за кордону (зазвичай у країні звідки переміщена дитина до України, про правомірність якого виник спір), повинно застосовуватися положення Конвенції про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах, вчиненої у Гаазі 18.03.1970р.

На виконання останньої спільним наказом Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України № 1092/5/54 від 27.06.2008р, затверджена Інструкція про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення

документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень [3].

Суд змушений докладати зусиль і витратити час на витребування доказів, хоча тягар надання доказів лежить на стороні, яка на них посилається, як наслідок цього, порушено терміни розгляду справи.

Можна навести приклад розгляду місцевим судом конкретної справи.

Рішенням Івано-Франківського міського суду від 01 грудня 2009 року в задоволенні позовної заяви Головного управління юстиції в Івано-Франківській області в інтересах громадянина Польщі Х. Д. до Х. М. про повернення неповнолітньої дитини до Республіки Польща відмовлено. Рішенням апеляційного суду Івано-Франківської області апеляційну скаргу Головного управління юстиції задоволено та ухвалено нове рішення про задоволення позову. При цьому суд виходив з таких підстав. Висновок суду щодо відмови в поверненні неповнолітньої доньки через відсутність її згоди, колегія суддів вважає необґрунтованим, оскільки судом не встановлено, що неповнолітня К. досягла такого віку і рівня зрілості, при якому слід брати до уваги її думку. Крім того, незважаючи на надану судом можливість спілкування батька Д. з донькою, яка перебуває за тимчасовим місцем проживання матері в м. Івано-Франківську, мати неповнолітньої М. не бажала такого спілкування та не сприяла цьому.

Відповідно до статті 9 Конвенції ООН про права дитини, яка ратифікована постановою Верховної Ради України №789XII від 27 лютого 1991 року та набула чинності для України 27 вересня 1991 року, держави-учасниці забезпечують те, щоб дитина не розлучалась з батьками всупереч їх бажанню.

Як встановлено судом і цього не заперечують сторони, спір між батьками неповнолітньої К. про місце проживання дитини компетентним органом на території Республіки Польща не вирішувався. Таким чином, судом встановлено, що факт переміщення матір'ю Х. М. 2 березня 2009 року неповнолітньої доньки К. з місця її постійного проживання в Республіці Польща на територію України та її утримування в Україні відбулося без згоди батька Х. Д., порушує його законні права на піклування про дитину, в тому числі і право на визначення місця проживання дитини. Заперечення Х. М. про те, що повернення дитини до Польщі зашкодить її фізичному та психічному розвитку є необґрунтованими, так як нею з цього приводу не представлено суду доказів, як це передбачено частиною 1 статті 13 Гаазької конвенції.

Ратифікувавши Конвенцію, Україна повинна переглянути своє національне законодавство, щоб забезпечити його відповідність положенням Конвенції. Держава заявляє про своє зобов'язання дотримуватися цих положень й у разі їх невиконання нести відповідальність перед міжнародним співтовариством. На виконання взятих зобов'язань Верховна Рада України 21 травня 2009 року ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення захисту прав дітей» [4].

В травні 2010 року Кабінет Міністрів України запропонував внести зміни до Цивільного процесуального кодексу України, узгодивши його положення з

Конвенцією про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей. Відповідний проект закону, що був розроблений Міністерством юстиції, схвалено на засіданні Кабінету Міністрів. Законопроект розроблений з метою створення законодавчих умов для належного виконання українськими судами вимог вказаної Конвенції. Запропоновані законодавчі зміни мають на меті забезпечити дотримання вимог Конвенції, які стосуються особливостей та строків розгляду справи про повернення до постійного місця проживання в іноземній державі дитини, що не досягла шістнадцяти років, яка протиправно вивезена або утримується одним з батьків. Пропонується передбачити, що справи про повернення дитини, яка не досягла шістнадцяти років, розглядаються судами в порядку окремого провадження.

При розробці проекту закону була врахована також практика Європейського суду з прав людини, який вважає, що недотримання вимог Конвенції щодо строків розгляду справ та інших її положень призводить до порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (відповідно ст.11 Конвенції про захист прав людини питання про повернення дитини має бути вирішено протягом шести тижнів).

Зміст судового рішення. Виникають певні труднощі у суддів щодо формулювання резолютивної частини рішення про повернення дитини. Відповідно до вимог ЦПК України та п. роз'яснень Пленуму Верховного Суду України № від 2009 року «Про судові рішення». Рішення суду, зокрема його мотивувальна частина повинна містити викладення встановлених судом обставин справи, оцінку зібраним та дослідженим доказам, висновок суду із посиланням на норми матеріального права, міжнародні законодавчі акти. Суд повинен прийняти рішення стосовно кожної заявленої вимоги, зазначити порядок та термін оскарження рішення. Під час розгляду справи про повернення дитини, яка не досягла шістнадцяти років, відповідно до Конвенції може бути укладена мирова угода між заявником і особою (особами), з якою (якими) перебуває дитина в Україні.

Під час ухвалення рішення суд вирішує такі питання: 1) чи підлягають застосуванню положення Конвенції; 2) коли відбулося переміщення та/або утримування в Україні дитини, яка не досягла шістнадцяти років; 3) чи є переміщення та/або утримання дитини, протиправним відповідно до статті 3 Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей; 4) чи дитина постійно проживала в іноземній державі до переміщення в Україну; 5) чи має заявник право на піклування про дитину, та чи заявник здійснював це право.

Певні проблеми виникають у суддів при формулюванні резолютивної частини рішення. Необхідно зазначити в супроводі кого з батьків дитина повернута до місця постійного проживання.

Якщо вимога заявлена про визнання вивезення чи переміщення дитини незаконним, то така вимога має бути також вирішена.

Ухвалюючи рішення про повернення дитини до держави місця її

постійного проживання суд в резолютивній частині повинен зазначити, хто повинен супроводжувати дитину та за рахунок якої сторони, до якого часу дитина повинна виїхати з території України, вжити заходи щодо забезпечення виконання рішення та у разі необхідності надіслати копії рішення відповідним зацікавленим установам, визначеним в Порядку КМУ відповідним органам (МВС, Адміністрації Державної прикордонної служби, посольство).

Відповідно до вимог ЦПК України копія рішення (або вступної та резолютивної частини) негайно видається сторонам або їх представникам, які брали участь в розгляді справи, особам, які не були присутні в судовому засіданні, копія рішення надсилається протягом двох днів з часу його проголошення.

У випадку, коли апеляційний суд скасовує рішення місцевого суду про відмову в позові та задовольняє позовні вимоги, то враховуючи те, що судові рішення апеляційного суду набирають законної сили в момент проголошення, в цьому випадку доцільно зазначити про допуск рішення до негайного виконання. Це дасть можливість позивачу без тривалих затримок, пов'язаних з оформленням матеріалів справи та повернення їх до суду першої інстанції, отримати виконавчий лист та звернути його до виконання. Таким чином було вирішено питання у справі Д.Х. до М.Х.

Витрати. Позивачі по даній категорії справ звільнені від сплати судових витрат - судового збору та витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи (ч.5 ст.81 ЦПК України).

В рішеннях судів по цих справах суд не вирішував питання про стягнення судових витрат з відповідача. Про це не йшлося і в позовних заявах. Вартість заяви про повернення дитини часто викликає занепокоєння батьків. У більшості країн ніякої оплати судового розгляду не потрібно для вихідних заяв, що подаються в рамках Конвенції.

Міжнародно-правовий досвід та співробітництво. Країни Європи, безперечно, мають більший досвід спілкування в рамках виконання Конвенції та встигли напрацювати певні механізми практичної реалізації її положень в своїх судових та адміністративних системах, маючи при цьому сформоване та єдине її моральне сприйняття та широке інформативне розповсюдження серед населення.

Забезпечення ефективного функціонування Конвенції залежить від скоординованих зусиль всіх зацікавлених сторін у питаннях міжнародного викрадення дітей, в тому числі суддів і представників центральних органів влади.

Міжнародне співробітництво може забезпечити істотну допомогу для того, щоб повернення здійснювалося в безпечних умовах для дитини (а іноді і для супроводжуючого батька). Наприклад, деякі судді можуть відмовляти у наданні повернення у відповідності зі Статтею 13 (б), тому що винна у викраденні мати не допускається до запитуючої країни. Відповідний суддя може забезпечити за допомогою прямого зв'язку (в письмовій формі або по

телефону), заходи щодо негайного повернення дитини в супроводі матері.

Із досвіду США, де заради прискорення процесу в деяких штатах створені інститут зв'язку судді. Роль і функції зв'язку судді не визначені на міжнародному рівні, це залежить від будь-якої юрисдикції, які повноваження він дає зв'язку судді. Так, наприклад, діяльність може включати: надання консультацій суддям зі своєї країни за Конвенцією в цілому і про її застосування на практиці; відповіді на запити від іноземних суддів і центральних органів влади про загальні питання, що стосуються законодавства про викрадення дітей і влади у своїй країні; представляти свою країну в рамках відповідних міжнародних конференцій і у відносинах з центральними органами влади.

Враховуючи те, що кількість таких справ у судах України збільшується, скориставшись позитивним досвідом інших країн, можна започаткувати створення в Україні на базі Міністерства юстиції бази даних міжнародного викрадення дітей та інституту зв'язку суддів України, які розглядають справи на підставі Конвенції, що дало б можливість отримати відповіді на складні запитання, отримати інформацію про судову практику, сприяти своєчасному виконанню запитів та судових доручень судів установам іншої держави, в тому числі й судам. Звичайно, міжнародне співробітництво повинно включати і проведення навчальних семінарів, як теоретичного, так і практичного спрямування.

Крім цього, на нашу думку, з метою повного і всебічного дослідження обставин справи, дотримання строків розгляду, слід обговорити можливість впровадження інформаційних технологій як для обміну інформацією, так і допиту позивача (заявника), який знаходиться за межами України і не має можливості прибути в судові засідання, через Інтернет зв'язок, застосувавши як спеціально обладнані кімнати в приміщенні суду, так і поза межами, наприклад, в приміщеннях, які знаходяться у віданні служби у справах дітей.

Висновки. На основі викладеного можна зробити висновки, що Конвенція має складний зміст та психологічно важко сприймається, у зв'язку з цим Україна ще не сформувала свого повного та єдиного морального сприйняття Конвенції і тільки починає вивчати досвід європейських колег в цьому напрямку; судді недостатньо володіють теоретичними знаннями щодо положень Конвенції та інших міжнародних актів, відсутні навички їх практичного застосування; недосконалим є цивільно-процесуальне законодавство щодо процедури розгляду справ цієї категорії. З метою вдосконалення застосування Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей: 1) необхідно внести зміни до ЦПК України, стосовно встановлення порядку розгляду справ на підставі Конвенції в окремому провадженні, детально визначивши процедуру розгляду із врахуванням положень Конвенції; 2) потребують уточнення окремі положення Порядку КМУ щодо розмежування повноважень окремих відомств стосовно встановлення місцезнаходження дитини у разі її викрадення, отримання

інформації про факт перетину державного кордону дитиною та особою, що її супроводжує, поміщення дитини у разі потреби до закладів соціального захисту для дітей або охорони здоров'я тощо; 3) необхідно встановити спеціалізацію суддів місцевих та вищестоящих судів з розгляду вказаної категорії справ, організувати навчання щодо теоретичних знань та практичних навиків розгляду вказаних справ по Конвенції; 4) узагальнити судову практику в межах України з метою виявлення проблемних питань застосування Конвенції та визначення заходів для їх усунення, вдосконалення вирішення справ з метою захисту прав дітей, скорочення термінів судового розгляду.

1. Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25 жовтня 1980 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_188.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок виконання на території України Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей» від 10 липня 2006 р. №952. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/952-2006-%D0%BF>.
3. Спільний наказ Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України «Про затвердження Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень» від 27.06.2008р. №1092/5/54. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08>.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення захисту прав дітей» від 21 травня 2009 року. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1397-17>.

Стефанів Н.С. Досвід та проблеми застосування Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей з точки зору суддів України

Стаття присвячена особливостям застосування з Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей з точки зору суддів України. Розглянуто особливості постановлення рішень у справах на основі даної Конвенції.

ключові слова: дитина, викрадення дітей, повернення дітей, судове рішення.

Стефанів Н.С. Опыт и проблемы применения Конвенции о гражданско-правовых аспектах международного похищения детей с точки зрения судей Украины

Статья посвящена особенностям применения по Конвенции о гражданских аспектах международного похищения детей с точки зрения судей Украины. Рассмотрены особенности вынесения решений по делам на основе данной Конвенции.

ключевые слова: ребенок, похищение детей, возвращение детей, судебное решение.

Stefaniv N.S. Experience and problems of the Convention on the civil aspects of international child abduction in terms of judges of Ukraine

The article is devoted to the peculiarities of application

of the Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction in terms of Judges of Ukraine. Considered especially the decisions rendered in matters on the basis of the Convention.

Keywords: baby, child, return children judgment.

Тонієвич Є.Д.

ОСОБЛИВОСТІ САНКЦІЙ СІМЕЙНО-ПРАВОВИХ НОРМ

УДК 347.6

Постановка проблеми. Аналіз доктринальних досліджень поняття сімейно-правової санкції дозволяє визначити її як частину матеріальної норми права, яка характеризується державно-примусовим характером і становить собою заходи захисту суб'єктивних сімейних прав та інтересів особи та/або негативні правові наслідки у вигляді позбавлення суб'єктивного сімейного права, обмежень особистого чи майнового характеру. Фактично, реакцію держави (публічний вплив) на лінію поведінки, яка суперечить закріпленим в законі правилам та межах, можна вважати санкцією сімейно-правової норми.

Однак, для більш повного розкриття поняття сімейно-правової санкції вважаємо за доцільне зупинитися на специфічних особливостях цієї правової конструкції. Адже саме виокремлення особливих характеристик санкцій, що застосовуються до учасників сімейних правовідносин, дасть відповідь на питання доцільності їх правового закріплення та практичного застосування.

Аналіз дослідження даної проблеми. В юридичній науці дослідженню питання особливостей окремих сімейно-правових санкцій приділено значну увагу. Серед ґрунтовних наукових досліджень варто виокремити праці Б.Т. Базильова, Г.І. Вавільченкової, В.П. Грибанова, Л.М. Звягінцевої, М.С. Карпова, О.Е.Лейста, М.В.Логвінової, Г.К. Матвєєва, В.П. Мироненко, А.І. Мягких, В.О.Рясенцева, Л.Є. Чичерової та інших.

Незважаючи на численність наукових праць з обраної тематики, жодного наукового дослідження, присвяченого питанню виокремлення загальних для всіх сімейно-правових санкцій особливостей, проведено не було.

Постановка мети. На основі теоретичного аналізу та з урахуванням правозастосовної практики основною метою статті є виокремлення специфічних особливостей санкцій сімейно-правових норм, які б дозволили говорити про їх самостійний галузевий характер, та сформулювали б на цій основі єдиний підхід до визначення поняття санкції сімейно-правової норми.

Виклад основного матеріалу. В теорії сімейного права питання з'ясування особливостей санкцій, що застосовуються до учасників сімейних правовідносин, в цілому не піднімалось. Більшість наукових праць були спрямовані на дослідження особливостей застосування окремих сімейно-правових санкцій (позбавлення батьківських прав, скасування усиновлення, визнання шлюбу недійсним тощо).

Тим не менше, аналіз досліджень вчених радянського та сучасного періоду дозволяють виокремити зокрема такі особливості санкцій сімейно-правових